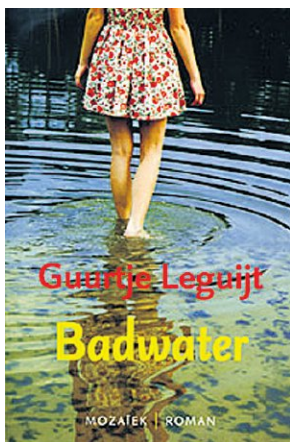

'MENSEN DIE VAN MIJ HOUDEN ZIJN ZELDZAAM'

Guurtje Leguijt (1961) begon als kinderboekschrijfster, maar vanaf 2003 schrijft ze ook romans voor volwassenen. Haar vorige roman, *Niemandland* (2007), betekende een doorbraak. Ze verkocht meer dan tienduizend exemplaren en won de Publieksprijs Christelijk Boek 2008. Nu verschijnt *Badwater*.

Badwater (roman)

GUURTJE LEGUIJT. UITG. MOZAIËK, ZOETERMEER 2011; 336 BLZ. € 18,90

Sinds *De luistervogel*, haar eerste roman voor volwassenen uit 2003, maakt Guurtje Leguijt als schrijfster een duidelijke ontwikkeling door. Had ze in haar debuut nog de neiging veel in te vullen, in *Niemandland*, maar vooral in *Badwater* laat ze de lezer meer meedenken. Haar nieuwe boek is een indringende roman over de zoektocht van een ontheemde jonge vrouw naar haar wortels. De start is sterk. Al vanaf de eerste bladzijde word je de gevoels- en gedachtewereld van Emma ingezogen. Een eenzame jonge vrouw die in de chaos van haar bestaan probeert te overleven. Vlak voor haar eindexamen havo is ze van huis weggelopen. Anderhalf jaar heeft ze op straat geleefd – totdat ze ontdekte dat dit straatleven verveling in plaats van vrijheid brengt. Ze probeert geruime tijd met schoonmaakwerk op een kunstacademie haar dag door te komen, en slaapt in een kelderbox van een flat. Een veilige huls voor Emma die in haar leven alleen maar onveiligheid, vernederingen en machtsmisbruik heeft gekend. Maar die eigen plek onderstreept ook haar eenzaamheid. Het gemis aan warmte en liefde van anderen is in de hele roman pijnlijk voelbaar. Emma snakt naar begrip, medeleven en liefde. 'Mensen die van mij houden zijn zeldzaam'.

ondertoon van dreiging

Geleidelijk wordt duidelijk waarom Emma zo ontworteld is. Knap gedoseerd en met associatieve overgangen laat de schrijfster je meer weten over haar verleden. Voortdurend is er een ondertoon van dreiging.

Een gesprek dat ze opvangt tussen docenten en studenten van de kunstacademie is voor Emma aanleiding om op zoek te gaan naar haar wortels. Een kruistocht naar het verleden, waarvan ze de sporen met foto's vastlegt. Emma gaat terug naar haar geboortedorp, waar ze door haar stiefvader werd misbruikt, door haar alcoholische moeder werd gemanipuleerd en door de schoolklas buitengesloten.

Emma is opgegroeid zonder te kunnen wortelen. Maar ondanks het verstikkende verdriet huilt ze nooit. Lichamelijke pijn hanteert ze precies zo: ze verbijt zich, en dat geeft haar een gevoel van controle. Het is haar overlevingsmechanisme. De verwarring over haar verleden neemt toe als ze door burenen met verschillende verhalen over haar vader wordt geconfronteerd. De dingen blijken toch anders dan ze altijd heeft gedacht. Maar welk verhaal is nu betrouwbaar? Tijdens haar zoektocht komt Emma tot het besef dat er iets ingrijpend is gebeurd, maar ze krijgt vooral meer vragen.

Ook de bezoeken aan haar moeder, die ze uithoort, resulteren in vragen. Haar moeder heeft in haar leven zo vaak gelogen dat ze niet weet of ze haar kan vertrouwen. De 'sterke' verhalen over de dood van haar vader, die ze van haar moeder

heeft gehoord, bevatten tal van variaties en keren op onverwachte momenten in de roman terug.

trampassagiers

Guurtje Leguijt werkt veel met parallellen en betekenisvolle herhalingen. Bijvoorbeeld herhaling van gebeurtenissen die een geruststellende voorspelbaarheid hebben en vastigheid en structuur geven in het leven van Emma. Die heeft behoefte aan vaste patronen, omdat betrouwbaarheid voor haar bepaald niet vanzelfsprekend is. Wantrouwig staat ze in het leven. 'Altijd nadenken voor je iets doet'.

De scherpe en gedetailleerde observaties van de trampassagiers met wie ze dagelijks reist, komen steeds terug in de roman en hebben een diepere betekenis. Sommige passagiers die ze eerst met wantrouwen bekeek, blijken sympathieker dan ze dacht. Zoals de nieuwe passagier, een mysterieuze man, die het prettige vaste patroon in de tram aanvankelijk lijkt te doorbreken, maar er steeds is op momenten dat Emma het nodig heeft. Leguijt maakt in haar roman de werkelijkheid niet mooier dan ze is. De speurtocht van Emma naar haar vader, die toch blijkt te leven, beschrijft ze integer, geloofwaardig en daardoor leef je als lezer intensief mee. Emma's angst voor wat ze te weten zal komen, wordt voelbaar gemaakt. 'Wat is beter, een mooi verlangen of een tegenvallende werkelijkheid?'

Gesprekken met haar vader maken Emma duidelijk dat haar moeder haar inderdaad met leugens heeft opgezadeld. Zelfs haar grootouders zijn doodgezwegen. Maar die gesprekken roepen ook nieuwe vragen op – en nieuwe pijn, omdat het toch om haar moeder gaat, met wie ze nu ook medelijden heeft. Een deel van de pijn bestaat uit het feit dat niemand aandacht heeft voor haar

pijn. 'Waar sta ik in het hele verhaal?' Ze wil een vader op wie ze kan rekenen, maar ook daarin wordt ze teleurgesteld. Overigens beleef je alles via Emma's waarneming. De karakters van haar ouders blijven wat buitenkantig.

symboliek

Het rauwe en beklemmende relaas van Emma loopt bij Leguijt uit de pen in een suggestieve en beeldende stijl, soms met staccatozinnen die sporen met de inhoud. De roman is rijk aan metaforen en symboliek. De eendenfamilie die Emma observeert; het water dat een rustgevende invloed op haar heeft; de kelders waarin ze opgesloten wordt en het legomannetje, dat haar op pijnlijke momenten in haar leven troost geeft. Wat er ook gebeurt, hij blijft lachen.

Sommige symbolen zoals de symboliek van de titel komen echter wat geforceerd over. Hoewel Guurtje Leguijt niet alles voor de lezer invult, heeft ze nog steeds de neiging metaforen die voor zichzelf spreken, uit te leggen. De roman had ook aan kracht gewonnen, als ze bepaalde verhaallijnen, zoals Emma's herinneringen aan haar straatleven, had ingekort.

Heel geleidelijk, al zoekend, verandert Emma. Haar hele leven heeft ze geprobeerd zo min mogelijk op te vallen, te zwijgen en zich aan te passen. Ook als ze vernederd en misbruikt werd door haar straatvriend en door de baas van het schoonmaakbedrijf. Pas na het eerste bezoek aan haar moeder vraagt ze zich af waarom ze alles zo lang heeft getolereerd. Ze wordt steeds weerbaarder en komt voor zichzelf op. Ook tegenover haar baas, tegen wie ze aangifte doet. 'Ik ben het waard, denk ik met lichte verbazing, ik ben het waard verdedigd te worden, geholpen, gekoesterd. Ik heb het lang genoeg alleen gedaan.' ■